

Bestuursvoorstel

Onderwerp: Begroting 2024 Nummer: 3927	Agendapunt: 6
---	---------------

DB: Ja 17-10-2023	BPL: Ja 01-11-2023	FAZ: Ja 01-11-2023	VVSW: Ja 01-11-2023	AB: Ja 15-11-2023
-----------------------------	------------------------------	------------------------------	-------------------------------	-----------------------------

Opsteller: Remco Hennipman, (0598) 69 3794 Personeelszaken, Financiën en Bedrijfsvoering	Opdrachtgever: Klaas de Veen	Portefeuillehouder: Jakob Bartelds
--	--	--

Ondersteuning van de afdeling: ☐ Technisch ☐ Juridisch ☒ Financieel ☒ Staf ☐ Communicatie ☐ ICT / Beveiliging
---

Externe betrokkenen:	Reden:

Samenvatting: De begroting 2024 is opgesteld op basis van de meerjarenraming 2024 - 2027 rekening houdende met recente ontwikkelingen met financiële gevolgen. Uitgangspunt in de begroting 2024 is het afbouwen van reserves tot de minimumomvang aan het einde van de meerjarenperiode en een stabiele lastenontwikkeling. Hiervoor is, op basis van de huidige marktverwachtingen voor o.a. energie en inflatie, een globale doorkijk gemaakt van de ontwikkeling van de netto lasten richting 2027. De uitkomst van de begroting 2024 is een lastenstijging van de taak watersysteembeheer van 4,1% en een stijging van de taak zuiveringsbeheer van 9,8%.

Duurzaamheidsparagraaf: Nee

Begrotingsaspecten: Ja

AB-voorstel: <ol style="list-style-type: none">
1. De begroting 2024 vaststellen.
2. C-kredieten beschikbaar stellen voor € 10.167.000,-.
3. Een mandaat met betrekking tot treasury verstrekken aan het dagelijks bestuur met betrekking tot de voorziene transacties zoals opgenomen in de begroting onder hoofdstuk 3 J. Financiering.

Bijlagen: - Begroting 2024

Besluit/opmerkingen bestuur:

Paraaf secretaris-directeur:

Inleiding

Hierbij bieden wij u de begroting 2024 aan. Deze begroting is gebaseerd op de op 26 juni 2023 vastgestelde MJR 2024 – 2027.

Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij u graag naar de begroting 2024. In het kort gaan we hieronder in op (lasten)ontwikkelingen en de tarieven.

Hierbij worden nog wel een aantal kanttekeningen gemaakt. De inflatie is begin 2022 als gevolg van de oorlog in Oekraïne sterk toegenomen. Met name op de energie- en oliemarkt zijn de prijzen in eerste instantie sterk gestegen. Maar de inflatie heeft zich verbreed, eerst stegen de voedselprijzen en de prijzen van andere goederen, en daarna ook de prijzen van diensten. Ook afgesloten cao's laten een fors hogere loonstijging zien.

Ter bestrijding van de hoge inflatie heeft de Europese Centrale Bank (ECB) inmiddels de rente sterk verhoogd. Het is onduidelijk op welke wijze de (economische) situatie zich verder zal ontwikkelen de komende tijd.

De in de begroting 2024 meegenomen inschattingen en ramingen kunnen derhalve meevallen of tegenvallen. Op basis van de huidige inzichten verwachten wij dat per saldo de totale raming voldoende is. Voor toekomstige jaren is het echter onzeker op welke wijze de hiervoor geschetste situatie zich verder zal ontwikkelen.

Wij stellen u voor de begroting 2024 vast te stellen.

1. Uitgangspunten

Belangrijke uitgangspunten waarmee bij het opstellen van de begroting 2024 rekening is gehouden:

- Stijging personeelslasten 5%.
- Formatie 338,5 FTE.
- Prijsstijging (inflatie) 4%.
- Rente(omslag)percentage van 2,2%, MJR 2,1%.
- Investeringsvolume € 17 miljoen, hierop zijn de kapitaallasten berekend.
- De raming voor kwijtschelding is met € 117.000,- verlaagd t.o.v. de begroting 2023.
- De stelpost overdracht VKA is naar 2025 verplaatst.

Een aantal posten wordt hierna toegelicht.

Personeelslasten

Voor de jaarlijkse stijging van de salarissen en sociale lasten is, op basis van de verwachtingen van het CPB, uitgegaan van 5%. Met dit percentage kunnen naar verwachting reguliere ontwikkelingen, zoals aanpassingen in de sociale lasten (o.a. sociale- en pensioenpremies), de verhoging van de salarissen (cao-uitkomsten) en de reguliere loonrondes worden gedekt.

De formatie is per saldo met 0,5 fte toegenomen van 338 fte naar 338,5 fte. Binnen de gewijzigde formatie is rekening gehouden met 1 fte voor de CISO. De CISO houdt zich bezig met de informatiebeveiliging binnen een organisatie. Dit betreft een wettelijke verplichting. In het verleden was onze CISO in dienst bij Noorderzijlvest en betaalden wij een bijdrage voor de werkzaamheden die voor ons verricht werden.

Prijsstijgingen

De inflatie is begin 2022 als gevolg van de oorlog in Oekraïne sterk toegenomen. Met name op de energie- en oliemarkt zijn de prijzen in eerste instantie sterk gestegen. Maar de inflatie heeft zich verbreed, eerst stegen de voedselprijzen en de prijzen van andere goederen, en ook de prijzen van diensten. Ook afgesloten cao's laten een fors hogere loonstijging zien.

In de begroting 2024 zijn voor een aantal onderdelen (bijvoorbeeld energie en onderhoud aan technische installaties) specifiek kostenstijgingen meegenomen. Voor het overige deel is op basis van het CPB een algemeen inflatiepercentage van 4% meegenomen. Hieronder wordt dit verder toegelicht.

Elektriciteit

Op de energie- en oliemarkt zijn de prijzen sinds het uitbreken van de oorlog in Oekraïne vanaf begin 2022 sterk gestegen. In het voorjaar van 2023 hebben deze prijzen weer een dalende trend ingezet, waarna deze zich de afgelopen maanden redelijk hebben gestabiliseerd. De prijzen liggen echter nog steeds aanzienlijk hoger dan voor het uitbreken van de oorlog.

Voor 2024 moet de elektriciteit nog volledig ingekocht worden. Als waterschap nemen wij hiervoor deel in een energiecollectief met andere waterschappen om gezamenlijk elektriciteit in te kopen. De aanbesteding heeft inmiddels plaatsgevonden. Op de 'nog vast te klikken' prijs per kWh komt in 2024 een risico-opslag van in totaal 2,5 cent per kWh meer dan dat wij nu betalen. Deze opslag wordt betaald voor de kosten die de leverancier in zijn organisatie maakt en voor het risico tussen inkopen en leveren. Doordat dit risico is gestegen, is de opslag behoorlijk toegenomen. Deze opslag komt bovenop de nog vast te klikken leveringsprijs per kWh voor 2024.

In deze begroting is voor de leveringskosten van elektriciteit uitgegaan van de marktverwachtingen van eind augustus voor de elektriciteitsprijs in 2024. Aangezien het waterschap jaarlijks ongeveer 17 miljoen kWh verbruikt, heeft elke cent verschil gelijk een behoorlijke impact op de verwachte kosten. In de meerjarenraming was uitgegaan van € 1.530.000,- aan extra inkoopkosten voor elektriciteit in 2024. De extra € 425.000,- die hier in de begroting 2024 bovenop komt, ontstaat door de 2,5 cent extra opslag die wij nu aan de leverancier moeten betalen.

Onderhoud technische installaties en materieel

Jaarlijks zijn budgetten opgenomen voor onderhoudswerkzaamheden aan zuiveringstechnische werken en kwantiteitsobjecten. Door aanhoudende prijsstijgingen lopen de kosten echter niet meer in lijn met de beschikbare budgetten. In de begroting 2023 was voor de stijgingen van enkel materiaalprijzen (met name de stijging van prijzen van hout, staal, ijzerwaren en elektrische componenten) reeds een nadeel van € 600.000,- meegenomen.

Dit jaar merken we echter dat door gehanteerde CBS-indexen en nieuwe contracten de toename dit jaar met name in de uurtarieven zit. Tarieven zijn met 15% tot 20% gestegen. Daarnaast zijn de materiaalprijzen nog licht verder gestegen. De extra onderhoudskosten in verband met de hiervoor genoemde prijsstijgingen voor de zuiveringstechnische werken bedragen over het gehele jaar 2023 naar verwachting € 300.000,- en voor de kwantiteitsobjecten € 150.000,-. In de najaarsrapportage 2023 wordt hierover gerapporteerd. In hoeverre deze prijsstijgingen zich voortzetten is nog lastig in te schatten. In de rapportages voor 2024 zal hier opnieuw aandacht aan worden besteed. Vooralsnog zijn we in de begroting 2024 uitgegaan van de prijzen in 2023. Derhalve is in totaal € 450.000,- aan extra onderhoudskosten ook in de begroting 2024 verwerkt. Dit komt overeen met ongeveer 15% van het budget onderhoud technische installaties.

Overig

Voor de overige kosten is in de begroting 2024 aansluiting gezocht bij de inflatieverwachtingen van het CPB (geraamde kerninflatie, zonder energie en voeding). Op basis van deze verwachtingen is 4% inflatie meegenomen voor 2024.

Kwijtschelding

Als gevolg van de economische situatie in het algemeen (hoge inflatie) en in het bijzonder de situatie voor huishoudens (zeer hoge energiekosten) zijn in de begroting 2023 de kosten voor kwijtschelding met € 180.000,- verhoogd voor de reguliere stijging en rekening houdende met indexatie. Op basis van de cijfers over 2023 van het NBK blijkt dat het aantal verzoeken om kwijtschelding niet substantieel afwijkt van voorgaande jaren. Kennelijk is het door het kabinet genomen maatregelenpakket (o.a. verhogen minimumloon met 10%) vooralsnog toereikend. In ieder geval doet de verwachte extra stijging van de kwijtscheldingskosten zich niet voor. Reden voor ons om de kosten voor kwijtschelding bij te stellen. Een deel van de verhoging van 2023 kan vervallen. Rekening houdende met de hogere tarieven bedraagt het voordeel € 117.000,-. Nadrukkelijk houden wij de ontwikkelingen rondom steunmaatregelen in de gaten, om zo nodig de kosten weer bij te stellen.

Verplaatsen stelpost overdracht VKA

Voor het transport van zout bedrijfsafvalwater uit de Veenkoloniën is in het verleden een afvalwaterleiding (VKA) naar de Waddenzee aangelegd. Het waterschap beschouwt deze VKA niet als een overheidstaak en hierover heeft enige tijd onenigheid bestaan tussen het waterschap en de betrokken bedrijven. De rechtbank heeft vastgesteld dat het beheer en onderhoud van de VKA geen publieke taak van het waterschap is. Momenteel vinden constructieve gesprekken plaats met de bedrijven met de intentie om tot een oplossing te komen. Hierbij worden afspraken gemaakt over het eigendom, beheer en onderhoud van de VKA. Naar verwachting zullen deze afspraken in 2025 worden afgerond (en niet in 2024, zoals in de meerjarenraming 2024-2027 aangegeven). In de meerjarenraming 2024-2027 is bij het zuiveringsbeheer in 2024 rekening gehouden met € 1.225.000 aan extra eenmalige kosten voor de mogelijke overdracht van de VKA (afboeken boekwaarden en onderzoekskosten over de staat van de leiding). Deze stelpost wordt, gezien de huidige inzichten, verplaatst naar 2025.

2. Het resultaat

We vergelijken de begrotingsuitkomst eerst met de verwachte uitkomst volgens de MJR. Daarna vergelijken we de begrotingsuitkomst 2024 met de begroting van het vorige jaar.

2.1. Vergelijking met de meerjarenraming

De netto lasten van de begroting 2024 zijn ten opzichte van de MJR € 118.000,- hoger.

Dit betreft grotendeels de volgende grotere bijstellingen:

- Verplaatsen stelpost overdracht VKA € 1.225.000 (voordeel)
- Zuiveren over de grens GR Noorderzijlvest € 156.000,- (nadeel)
- Zuiveren over de grens overig € 125.000,- (nadeel)
- Prijsstijging onderhoud technische installaties € 450.000,- (nadeel)
- Prijsstijging chemicaliën € 100.000,- (nadeel)
- Energie € 675.000,- (nadeel)
- Kwijtschelding € 197.000,- (voordeel)

Ten opzichte van de MJR is de lastenontwikkeling (zonder inzet reserves) nu als volgt:

	Begroting 2024	MJR 2024 - 2027
Netto lasten	€ 103.580.000	€ 103.462.000
Totale lastenontwikkeling	9,6%	9,5%
Per taak		
- watersysteembeheer	7,7%	6,9%
- zuiveringsbeheer	12,0%	12,7%

2.2. Vergelijking met de begroting 2023

In hoofdstuk 4 van de begroting (zie bijlage) is de vergelijking tussen de begroting 2024 en 2023 naar kosten- en opbrengstsoorten opgenomen. Daarin verklaren we in grote lijnen de verschillen.

	Begroting 2024	Begroting 2023
Netto lasten	€ 103.580.000	€ 94.472.000
Te dekken door:		
- Reserves	€ 5.975.000	€ 2.991.000
- Waterschapsbelastingen	€ 97.605.000	€ 91.481.000

De door de belastingopbrengsten te dekken lasten stijgen in 2024 met € 6,1 miljoen ten opzichte van 2023. Dat is een stijging van 6,7%. Geconstateerd wordt dat met name de gevolgen van de oorlog in Oekraïne terug te zien zijn in onze begroting.

Uitgangspunt in de begroting 2024 is het afbouwen van reserves tot de minimumomvang aan het einde van de meerjarenperiode en een stabiele lastenontwikkeling. Hiervoor is, op basis van de huidige marktverwachtingen voor o.a. energie en inflatie, een globale doorkijk gemaakt van de ontwikkeling van de netto lasten richting 2027. De uitkomst van de begroting 2024 is een lastenstijging van de taak watersysteembeheer van 4,1% en een stijging van de taak zuiveringsbeheer van 9,8%.

In de meerjarenraming 2024-2027 werd nog uitgegaan van een lastenstijging van de taak watersysteembeheer van 4,2%. Door een aantal voordelen in de najaarsrapportage 2023 is het mogelijk om meer reserve in te zetten en een lagere lastenstijging te realiseren. Conform besluit door het AB worden de reserves voor egalisatie van de tariefstijgingen ingezet tot de minimumomvang. Hierdoor bedraagt de lastenstijging in de begroting 2024 4,1%.

In de meerjarenraming 2024-2027 werd voor de taak zuiveringsbeheer uitgegaan van een lastenstijging van 11,3%. Door het verplaatsen van de stelpost overdracht VKA is deze stijging in de begroting 2024 lager.

Een stijging in het zuiveringsbeheer in 2024 van 9,8% met name vanwege een aantal incidentele kosten is echter op grond van de geschetste ontwikkelingen niet te voorkomen.

Door het verplaatsen van de stelpost overdracht VKA naar 2025 zal de stijging van de taak zuiveringsbeheer in 2025 hoger liggen dan aangegeven in de meerjarenraming.

Op basis van de huidige uitgangspunten en bestaand beleid ligt de stijging van het watersysteembeheer voor de jaren 2025 t/m 2027 rond 4,1% en voor zuiveringsbeheer ligt deze stijging, rekening houdende met de overdracht van de VKA in 2025, rond 8% in 2025 en de jaren

hierna is dit gemiddeld (met grote variatie) rond 1,5%. Ook hiervoor geldt dat voor toekomstige jaren het onzeker is op welke wijze de (economische) situatie zich verder zal ontwikkelen.

3. Tarieven

In de vergadering van het algemeen bestuur van 9 december 2020 is een nieuwe kostentoeedelingsverordening (KTV) ingaande 2021 vastgesteld. In de KTV staat de procentuele verdeling van de kosten van het watersysteem over de belastingcategorieën ingezetenen, gebouwd, ongebouwd en natuur. De verdeling is gebaseerd op een bestuurlijke keuze voor het ingezetenaandeel en een berekening van de onderlinge waardeverhoudingen voor de overige categorieën. De volgende procentuele verdeling is nu van toepassing:

Categorie:	%
Ingezetenen	29,0%
Gebouwd	49,1%
Ongebouwd	21,5%
Natuur	0,4%

In hoofdstuk 3, onderdeel F van de begroting staan de tarieven per taak voor 2024.

De stijging van de lasten watersysteembeheer is 4,1%. Een aantal belastingcategorieën vertoont een afwijking van deze lastenstijging.

Het tarief voor ingezetenen is 1,2% lager dan de algemene lastenstijging watersysteembeheer van 4,1% doordat het aantal ingezetenen is toegenomen. De toename in het aantal eenheden komt vooral doordat het aantal woningen (waaronder studio's en appartementen) stijgt.

Het tarief voor gebouwd is gebaseerd op de verwachte stijging van de WOZ-waarden. Op basis van de recentste inventarisatie uit 2023 van de Waarderingskamer wordt voor het heffingsjaar 2024 (peildatum 2023) een stijgingspercentage verwacht van 2%. Ten opzichte van de begroting 2023 (+ 13,5%) een sterke daling. Een feitelijke verlaging van de WOZ waarden voor de begroting wordt volgend jaar pas verwacht. Doordat de WOZ waarden nu nog stijgen is de lastenstijging van het tarief licht negatief.

Voor de categorie natuur is de lastenstijging lager doordat het aantal hectares natuur is gestegen.

Het tarief voor de verontreinigingsheffing is gelijk aan het tarief voor de zuiveringsheffing. Bij de zuiveringsheffing lichten we het tarief kort toe.

De te ontvangen belastingopbrengst zuiveringsbeheer stijgt met 9,8% ten opzichte van 2023. Het tarief stijgt met 9,2%.

Dat het tarief minder is gestegen dan de totale belastingopbrengst komt doordat het aantal vervuilingseenheden is gestegen.

De verschillen worden duidelijk bij onze "voorbeeld belastingbetalers". Zie de tabel hierna.

Tariefeffecten op voorbeeld belastingbetalers

	2024
Gezin met een huurhuis	+ 7,6%
Gezin met een eigen woning	+ 5,9%
Gezin met een agrarisch bedrijf	+ 4,2%
MKB bedrijf	+ 5,3%
Industrieel bedrijf	+ 8,5%
Natuur	+ 3,2%

Het percentage geeft aan hoe de belastingaanslag waterschapslasten 2024 zich verhoudt tot de belastingaanslag waterschapslasten van 2023.

4. Stand van de algemene reserves

De algemene reserves worden vooral gebruikt als algemeen weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen geeft aan hoeveel financiële ruimte er is om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid moet worden aangepast en/of doelstellingen niet kunnen worden gerealiseerd.

Het hebben van voldoende weerstandsvermogen stelt ons in staat financiële tegenvallers, zoals beschreven in de risicoparagraaf, op te kunnen vangen zodra ze zich voordoen.

Uitgangspunt is de omvang van deze reserves in overeenstemming te brengen met het in ons Financieel Statuut gebruikte uitgangspunt dat de reservepositie per taak ligt binnen de bandbreedte van het vastgestelde minimum en maximum.

In de tabel hieronder zijn de meest actuele gegevens verwerkt. De reservepositie is voor 2024, na vaststelling van de najaarsrapportage 2023, als volgt te bepalen:

Taak	Stand per 1 januari 2024 (incl. NJR 2023)	Minimum omvang (basis: risico-inventarisatie)	Tekort (-) t.o.v. minimum Overschot (+)
Watersysteembeheer	10.513.000	1.842.000	+ 8.671.000
Zuiveringsbeheer	2.635.000	691.000	+1.944.000
Totalen	13.148.000	2.533.000	+ 10.615.000

Omvang risico's

Op basis van de recente actualisatie van de risico-inventarisatie is de minimale omvang van de reservepositie vastgesteld op € 2,5 miljoen. Dit is het benodigde weerstandsvermogen.

Watersysteembeheer

Ingaande 2011 wordt de algemene reserve van de taak watersysteembeheer ingezet voor egalisatie van de tariefstijgingen. De algemene reserve wordt hiervoor ingezet tot de minimumomvang. Inzet van de algemene reserve betekent dat een deel van de netto last niet wordt gedekt door belastingopbrengsten maar door een onttrekking aan de reserve. Aanleiding hiervoor waren een aantal grote kostenstijgingen waar wij als waterschap geen invloed op hadden. Voorbeelden hiervan

zijn de overdracht van het muskusrattenbeheer en de jaarlijkse bijdrage Hoogwater Beschermingsprogramma (HWBP).

Uitgangspunt in de begroting 2024 is het afbouwen van reserves tot de minimumomvang aan het einde van de meerjarenperiode en een stabiele lastenontwikkeling. Hiervoor is, op basis van de huidige marktverwachtingen voor o.a. energie en inflatie, een globale doorkijk gemaakt van de ontwikkeling van de netto lasten richting 2027.

De uitkomst is, op basis van de huidige verwachtingen en bestaand beleid, dat de tariefontwikkeling tot en met 2027 gestabiliseerd kan worden rond 4,1%. Ook hiervoor geldt dat voor toekomstige jaren het onzeker is op welke wijze de (economische) situatie zich verder zal ontwikkelen.

Zuiveringsbeheer

Ook voor het zuiveringsbeheer is, op basis van de huidige marktverwachtingen voor o.a. energie en inflatie, een globale doorkijk gemaakt van de ontwikkeling van de netto lasten richting 2027. Het zuiveringsbeheer stijgt in 2024 met 9,8% en vervolgens ligt de stijging, rekening houdende met de overdracht van de VKA in 2025, rond 8% in 2025 en de jaren hierna is dit gemiddeld (met grote variatie) rond 1,5%. Dit is op basis van de huidige verwachtingen en bestaand beleid. Ook hiervoor geldt dat voor toekomstige jaren het onzeker is op welke wijze de (economische) situatie zich verder zal ontwikkelen.

Voorstel

1. De begroting 2024 vaststellen.
2. C-kredieten beschikbaar stellen voor € 10.167.000,-.
3. Een mandaat met betrekking tot treasury verstrekken aan het dagelijks bestuur met betrekking tot de voorziene transacties zoals opgenomen in de begroting onder hoofdstuk 3 J. Financiering.

namens het dagelijks bestuur,

Harm Küpers
secretaris-directeur

Geert-Jan ten Brink
dijkgraaf